

Az „ember“.

Az ember: *Isten képének földredobott fotográfiája.* — Az örök világosság fénysugarinál vetítette földre saját képét s a föld camera obscurájából „előhivta“ az embert.

Igy lett az ember, Isten képe s hasonlatossága. Így a teremtés koronája. — Szent könyvünk írja, csak egy „kissé teremtettünk kisebbé az angyaloknál“.

Szebb jövőnk megmunkálása, célkitűzésünk, minden benne van e kijelentésben: az ember Istennek képe. — Az apa és anya arcának vonásait, termetét, lelki tulajdonságait, szivérzelmeinek megmozdulásait, szellemi erejét keresi a gyermekben s olyan boldog, mikor azokat kibontakozni látja rajta és benne, mint a „család“ főjellemvonását, karakterisztikus karcolásait.

Természetünkben van azt a nemes dicsekvést, mellyel családunk történetét emlegetjük, jellemességét, mely lelki nagyságként emelkedik ki, minél távolabb vinni a jelentől. Keressük önmagunkban a „régit“, mint értéket. — E nemes patina matt képe ősi cimerként áll lelkeinken s takargatjuk az emlékezés féltő selyem leplével. — Az öröklött természet forrása oltár tövéhez vezet s áhitattal beszélünk róla még akkor is, ha ez átöröklés átokként nehezül reánk, akár lelki tulajdo-

nokra, akár testi fogyatékosagra nézve. — Mennyivel nagyobb áhítattal szólunk fajunk történetéről. — Az öntudat kibontakozásának idejéről, mikor tudatára jöttünk annak, hogy csak kissé teremtettünk kisebbé az angyaloknál. — E tudat világosságot, égi fényt hozott a földre, tudást és szellemet és egy fenséges életcélt: a tökéletesség megközelítésének gondolatát. —

Ezred évekbe került, míg fajunk története megélésének nehéz küzdelmeiben ennek tudatára jutott s „ember“ lett belőle. — Értékes és értékelt, emberibb ember. — Utja, míg idáig jutott viszontagságos volt. Járt a bizonytalanság rengetegét ingatag léptekkel s viaskodott Pannal. Rozoga csónakján kutatott Pozeidon után, majd nagy gyermek játékszereként — ráerőszakolt komolysággal bálványokat faragott s mint a gyermek, ki hiszi, hogy vesszőparipája mása az élőnek; ő is hitte, hogy e bálvány mása az Istennek. — Majd lelke tulajdonainak keresett külső képet s ha nem talált, maga népesítette be az Olymp magaslatát, minden tulajdonságának egy-egy istenképet állított maga elé, kit imádott. Így lett a görög önimádó, mely már az első lépés az önérzet kialakulásához, a magasabbra elhivatás felismeréséhez, az Olympra való juthatás küzdelméhez. Megindulása volt ez az önértékelésnek.

És amikor feljutott az Olymp magaslatára, az *önismeret* igazi fokára, akkor látta, hogy az Olymp üres s még egy magasabb hegyre kell feljutnia a Sion hegyére. Ekkor jött tudatára, hogy ő Isten képe s hasonlatossága.

A szellem e munkájának történetét interpretálja a gyermek, küzdő életnek öntudatlanságával, annyi szellemet, nagyságot, öntudatot sejtető ezer meg ezer titokkal.

Ilyen volt az emberiség gyermekkora és minden gyermekén külön-külön így kell kivilágosodjék az Isten képe s hasonlósága. — És ez meg is magyarázza, a neveléssel járó nagy kötelességek reánk zuduló özönét.

Kötelességünk a gyermekből „előhívni“ az istenképet. Kivilágosítani lelkén az ő hasonlatosságát. — Ez a munka nem oly nehéz, mint gondoljuk, mert Pannal nem kell harcolnia, Poseidont nem kell keresnie, az Olymp lakókkal, — mint a legszebb költészettel — úgy foglalkozik csak, ezek helyett már egész kis korában megtanulja kimondani Isten nevét s imádkozik hozzá. — Kezdetben csak öntudatlanul úgy, hogy esténként fehér-puha ágyon sokszor belealszik az anya előmondott imájába, — a régi népek hányszor belealudtak ceremonialis bálvány imádásukba — de azután ő maga bontja ki a megszokott imádságból a tartalmat s megtanul értelem szerint imádkozni.

Az első értelmes imára megjelenik a lélekben Isten képe s a gyermekből Istennek földre dobott fotografiája lesz.

Az ima hatására, mint — napfényre a porcsin rózsza — sorban úgy bontakoznak ki a tulajdonok, az átöröklött testi és lelki javak, melyekre felmosolyog az apa és anya. — Azok a tulajdonságok, melyek értékek nemcsak önmaga, hanem mások előtt is. — Egy szép képben mindenki gyönyörködik. A lélekben kialakult Isten képet is mindenki boldog mosollyal nézi, figyeli. — Legyen a szülőknek szent kötelessége, a gyermekkor világából előhívni az istenképet, akkor gyermekünk-ből „ember“ lesz, ki minden igyekezetével siet megvalósítani a nagy figyelmeztetést: „legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok, tökéletes.“

Mire születünk?

Jól esik mikor az élet zaja felett, angyalok mosolyogva lebegnek. — Apró kezeikkel küzdő apák felé integetnek, — lepkék után kapkodnak. — Játszadoznak, míg közöttük az élet vad zúgással hullámzik, míg a tenger dagálytól duzzad, míg madarak esnek le élettelenül a földre, míg vadak vesznek el erdő rengetegben. — Kinyílt virágokat tépnek, kis lábaikkal alélt szírom leveleken táncot járnak, míg a vihar tölgyet csavar s torlaszként az ember útjába vágja. Szükségünk van az élet zaja felett szálló angyalokra, különben a hajlékra sötét felhő borul, melynek nyirkosságra tapad a falakra, belsejében ködként nyujtozik az unalom s az asztalra tett kenyér elveszti ízét. — A terebélyes fa kedvesebb, ha ágai között fészek rejtőzik; a bokor barátságosabb, ha belsejéből madárdal csendül, a hajlék csak úgy kedves, ha gyermek kacagás hallszik az ablakon át. A bokor reszket, mikor durva kéz feldulja a fészket s a földön kivert kis madarak sirnak; haragos lesz a tölgy, mikor rejtett, levelektől védett kis fészket dobálják . . . mivé lesz a család, ha az életvihar betöri az ablaküvegét s kidob onnan egy játékos angyalt? — Különös, míg ez angyalok hozzánk be nem szállnak mennyire vágyunk utánuk s

azután mennyi fájdalmat hordozunk miattuk.

25

— Szent fájdalmak ezek, melyek úgy ülnek lelkünkön, mint a könnycsepp a szemén, mint a ború a szíven, — mint felhő az égen.

— Ezek jutnak eszünkbe, míg nézzük a játszó gyermekeket. Átszalad gondolatunk saját élettörténetünkön, valamikor a mi játékunkban is gyönyörködött valaki, azután átvett az élet s mi lettünk játékszerei a sorsnak. — Láttuk, hogy villám sújtja a százados tölgyet, áradt folyam iszapolja a bokrot, de nem tudtuk akkor, hogy mire születünk. Amikor a gyermek mosolygós arcát nézzük felsóhajtunk: *vajjon mire született?* — Ők úgy érzik, hogy mind egyformák, mikor körbe állva élőkoszorút fonnak, majd egymást kergetik hangos kacagással, csak amikor pihenőre térnek, fekszik egyik kemény szalma ágyba, a másik buvik selyem takaróba. Amikor fölébrednek akkor is mind egyformán vidámak, csak az egyiknek kemény a kenyér a kezében, a másik kalácsot kap.

Mire születtek ezek? — Bánatos anyacsók hull az alvó gyermek arcra. Másik vidáman öleli át kacagó anya nyakát; siró hang az egyik altató dala, hangos zene tartja ébren a másikat. — Bánatosan hulló anyacsókok közül komoly életbe ébred az egyik; zenés esték után játékos reggel ébreszgeti a másikat és azután vajjon nem a komoly gyermek fog-e felülni a szerencse szekérére s vágat rajta mint a képzelet fékvesztett paripáján; a mindig zenés hangulatú pedig könnyes szemmel marad el s lesz maga is az élet szétroncsolt játékszere.

Nem tudjuk mire születnek a gyermekek, a mi gyermekeink. — Az apa és anya mindig szépnek akarja elképzelni ezt az életet. Hány remény hull rövid életű

tiszavirágként a földre „lepke eső“ idején. — Hány forró vágy hül ki az „életközöny“ hideg kezei között. — Hány selyem bölcső takaró lesz hirtelen feketévé, nem is tudtuk miért. — Sokáig elnézzük az éneklő gyermekeket s kerdezzük: *vajjon mire születnek?*

Amikor ezt elgondoljuk, ugyanakkor érezzük, hogy tőlünk is függ sorsuk, mert „*Isten nem a napért, nem a földért vár választ tőlünk, hanem a virágért*“. (Tagore) Nem várja a nap dicsőítését, ehez úgy sincs szavunk, de választ vár a virágokért, melyet gyönyörűségünkre adott, izlésünkre bocsátott, birálatunk alá dobott. — A napot, a földet csak magasztalás illeti, utjuk irányát nem változtathatjuk, szigorú törvényszerűségüket csodáljuk, a virágokat oltogatjuk, izlésünk szerint válogatunk a rózsák között, fáradsággal nemesebb fajt állítunk elő, ezekért a virágokért vár választ tőlünk az Isten. — Így vár választ a legszebb virágért a *gyermekért*. — Nekünk adja azért, hogy növeljük, ébresztgessük benne a lelket, oltogassunk nemes érzéseket szívébe, választ vár tőlünk kérdésére: *tetszik-e az, kit Ő adott nekünk*. — Válaszolunk kérdő szavára: igen Úram, mi szeretjük őt, virágként ápoljuk, óvjuk, védjük, csak azt mondd meg nekünk, *hogymire születtek?* — Mosolyogni látjuk az ég lakóját, erre választ nem kapunk, ez örök titokba bele nem szólhatunk, Inkább reánk a nagyokra mutat s így szól, hiszen még „magad“ sem ismered: „*magad sem látod, amit látsz, az csak az árnyékod*“. (Tagore) E válasz fölnyitja szemünk, nekünk nem külsőre, a külső szépség fejlesztésére kell figyeljünk többet, hanem a lélekre, arra mit magunkon sem látunk. — Nem tudjuk mire született a gyermek, de egyet tudunk, ha vele lesz az Isten, sohasem lesz

gazdag, sohasem szegény. Sohasem nagyon szenvedő és sohasem fölötte örvendező.

27

Tolsztoj írja: „Az emberek kisebb részének azért van szüksége Istenre, mert minden egyébben *duszkálkodnak*, a nagy többségnek azért, mert minden *hiányzik neki Istenen kívül*.

Ez mindent megmagyaráz.

Mire tanítsuk a gyermekeket?

A gyermek: ablakon beragyogó napsugár, maga az üde hajnal, rózsaszínű virradat. — Egy dal, egy ének, mozgó költészet, összekötő kapocs ég és föld között. — Születését angyalok jelentik. Titkolt vágysejtések öltenek való alakot benne, szemében mennyország, mosolygása boldogság.

Az emberiség: embermozaik, melyben egybeolvad minden egyéniség, de külön-külön minden egyesnek meg van sajátos színe, jelleme, tulajdonsága. — Így nő bele a gyermek az ember mozaikba, eggyé lesz a többivel, külön színnel, tulajdonságokkal, melyek mint szépségek csillognak rajta. E szépségek nélkül kipattan egy-egy szem, a föld sarába hullva elvesz anélkül, hogy valaki utána kutatna.

E mozaik szemén nekünk a szépségeket kell felfedeznünk és folyton csiszolnunk, hogy el ne homályosuljon soha.

Kérditek, melyek ezek? — Im, felelek:

- a.) *a szerénység*, halvány színével;
- b.) *az ártatlanság*, lélekbe világító erejével;
- c.) *a szeretet*, az élet hamvasságával;
- d.) *a hit* a zsoltárok dalával.

Ezekre tanítsuk a gyermeket!

Amennyire válogatósak vagyunk a ruhában, hogy annak színe, szabása a gyermeknek leginkább megfeljen, ép' oly válogatósaknak kell lennünk a lélek ruháira, hogy az mindig védjen, melegítsen, színével elevenítsen, üdőséget adjon. A lélek ruhája ugy szép, ha hosszú az uszálya: a *szerénység*; ha csillag himzések diszítik: az *ártatlanság*; ha rajta van a *szív* mint a szeretet szimboluma és a *horgony*, mint a hit jelképe.

Ismeritek Jákob legkisebbik fiát. Az irás mondja: ruhája szebb volt mint a testvéreké, tápláléka is más volt és gyönyörű álmai voltak. — Nem külső ruha tarkaságát látom rajta, hanem a lélek ruházatát, mely szebb volt mint a Rubené, Simeoné s mint a többié. Tápláléka alatt a lélek táplálékát értem, melyet apja adott neki, mert mindig mellette volt. — Álmait a jövőbelátás vezette s előre látta a szerénység megjutalmazását.

E szerénység szenved a külső durvaságok ereje alatt, de állja a harcot s csak sohajtása hallszik a kút mélyéből, a Nilus partjai mellől, Potifárné karjai között, a sötét börtönből. — És ez a szerénység még a faraói méltóság között is aranyszálként csillog. — A szerénység szebb magyarázatát — mint Józsefnél leírva van — sehol sem találjuk.

Erre tanítsátok a gyermekeket, akkor a szerénység kedvesen halvány színén át álmokat lát, melyekben a szerénység diadalát üli.

b. — Az ártatlanság a lélekből árad, annak szépségét magyarázza. — Az ártatlanság kiül az arcra, mint a gyümölcs hamvassága, mint a virág színe. — Elrejteni nem lehet s mindenki gyönyörködik benne. A királyi méltóság bibor palástja nem tudja komolyságá-

val elnyomni s a zsoltáros fiu körül táncolja a frigyládát örömeiben. Salamonnál minden királyi disznél szebben mutat kezében egy kinyitott rózsa. — Hágár menekül ártatlanságában és nem az üldöztetés kintja fája, hanem gyermekének betegsége s az a fáradság, mellyel vizet keres a haldokló számára. — Ártatlannak lenni Isten és ember előtt, ha erre megtanítjátok, érezni fogja a legnagyobb kincs áldását.

c. — *A szeretet* a léleknek az, mi a testnek a kenyér, szomjuhozónak a víz. — A szeretet az a hatalom, mely összetartja a Krisztus követőket s megérteti velünk azt a boldogságot melyet érez önmagában, a Jézus keblére boruló tanítvány. — Ha szeretetről beszélünk, ezt a képet fel kell mutatnunk. — E nélkül nem tudjuk megérteni, hogy minden szeretet Jézushoz vezet s boldog ki az ő kebelén pihen.

Itt telik meg lelkünk d.) — *hittel*, mely nem hagy el még a jöbi szenvedések között sem.

Tanítsátok meg a gyermeket az Ábrahám hitére, a Jákobéra, mellyel mindig visszavágyik gyermekkorának édes álmához s melyeken át először beszélt az Istennek. — Tanítsátok meg a Mózes hitére, hogy ezzel álljon meg a Sion hegyén rendületlenül. — A Sámuelére, hogy mindig nyugodtan tudjon válaszolni, ha hallja az ég szavát: Szólj Uram mert hallja a te szolgád.

Legyen benne Salamon hite, hogy ezzel kérjen bölcsességet Istentől s ne vágyják soha földi kincsek után.

Legyen benne a Jézus hite, mellyel még a Golgotán is imádkozik. — Mondjátok el neki nem egyszer de százszor: — Kis kezedet összetéve szépen, imádkozzál édes gyermekem.

A gyermeket ezekre tanítsátok: legyen szerény, ártatlan, tudjon szeretni és tudjon imádkozni.

Igy nő bele a gyermek az embermozaikba.

Mindig Jézussal.

A hó drapériája redőzteti a földet. — Csillagfénytől rezgő téli éjszakán át kis angyalok serege karácsonyfát hordoz. — Paloták és egyszerű hajlékok belsejében ünnepélyes hangulat mosolyog szeliden, majd áhítatos csendben az apa beszélni kezd: —

— Valamikor régen Bethlehemben egy gyermek született. — Jászolbölcsője mellett pásztorok énekeltek. — Bölcsek jelentek meg és ajándékot vittek neki: aranyat, tömjént és mirhát. Ezt a gyermeket az élet aranyporozta, mirhával balzsamozta, tömjénnel s illattával árasztotta — Őt a világ elfelejteni nem fogja soha. — Ti gyermekek boldogok lesztek ha játszótársaitok mindig Jézus lesz. — Ezt a karácsonyfát ő küldötte, köszönjétek meg azzal, hogy őt mindig szeretitek. — Így beszél az apa Talán nem is beszél csak így át gondolja, hiszen ez ártatlan gyermekek ezt a mesét még meg sem értenék. A szülők szemében egy könnycsepp csillog s mi amíg nézzük, e könnycseppen át beszélünk velük:

— Milyen boldog is lenne a gyermek, ha mindig a Jézussal lenne Minden gyermek egyforma. — Csillag világít bölcsőjük felett, égi fény ömlik reájuk, ének hangzik körülöttük, nagy emberek — bölcsek

hajolnak meg előttük s mindenki visz ajándékot nekik.

33

Amikor e kisdedet kereszteljük, nekünk nem lehet más kívánságunk mint ez: legyen ő mindig a gyermek Jézussal. — Játszaddozzék vele Názáreth határában, fusson végig a Genezáreth partján, hiszen tarka lepke mindenütt van, mosolygással mindenütt találkozik. — Szaladjanak együtt az édesanya felé, öleljék át ketten a legnagyobb törvényt: szeresd szüleidet! — Menjenek el ketten a jeruzsálemi templomba, beszéljenek a papokkal, ott nyilik ki az öntudat világa.

Legyen a gyermek, a gyermek Jézussal!

És ha majd egyszer a puszta magányába vágyik, keresse fel ott is a Jézust, megtalálja mint a legnagyobb harcost, ki sátánokkal küzd, kísértőkkel viaskodik — és ha a puszta kényelmet nem ad, ha nem lesz mindig fehér a kenyér, ő megvigasztalja a csüggedőket: Nemcsak kenyérral él az ember! — A gondolat mélységeinek járatlan ösvényein Ő az örök kalauz s Ő hozza felszínre a rejtett gondolatok drága kincseit. Keresse fel Jézust a Jordán mellett, vegye fel a vízkeresztséget, menjen át vele Sumarián és tanulja megszeretni ellenségeit is! — Ne riadjon vissza a Golgotától, mert az eszmék koronázási dombján az emberi munka megdicsőülésének nagy jelenete várakozik reá!

A vallásos életet élni akaró férfi életmottoja mindig ez legyen: Jézussal lenni, vele élni!

Jézussal való élés hangoztatásánál nem a bigottságot emlegetem, hanem azt a tiszta keresztény életet, melynek értéket a krisztusi eszmék megélése ad. — Ha megértetjük azzal kit tanítunk, hogy Jézus a legigazibb ember s az emberek egyetlen őszinte barátja! — Bi-

gottságot a tudatlanság szüli, a fél tudás vallástalanságra vezet, az intelligens lélek a Jézus társaságában él. -- Aki Jézussal él nem kerüli el a kánai mennyegzőt, meglátja a nyomorultat és megtanulja a legszebb imádságot. — Ha az élet riaszt, a sors ijeszt, a helyzetünk bágyaszt a hegy magaslatán tanuljuk meg tőle a boldogság tanát. — E tanban az igazság keresés, a szeretet gyakorlása, a szomjuhozó és szenvedő lélek nemes vergődése találja meg a boldogságot.

A Jézussal levés sokszor kellemetlen, mert legnagyobb vigságunkban állit meg, máskor szemrehányásokat tesz akkor, mikor leginkább szeretnénk kacérkodni az élettel, mikor vágyak-remények szárnyain repülve azt gondoljuk, hogy minden tudásunk hatalma alatt áll, ilyenkor megállit s fülünkbe sugja: Az Istent imádd.

— Nélküle semmi vagy! — Csak egy hab a holt tenger viharos színén!

Kellemetlen a Jézussal levés, mikor mérges rá-gondolással rontunk arra kit ellenségnek emlegetünk s várjuk az alkalmat, hogy az éjszaka alattomos terve megvalósuljon Ilyenkor így szól: Ki megdob kövel, dobd vissza kenyérrel! — Az Ő közvetlen közelsége kellemetlen reánk nézve akkor, mikor szeretnénk elszaladni a segítségkérő elől és ő megállit: Nézzétek meg a könyörülő samaritanust! — Akkor is kellemetlen, mikor mennünk kell vele a Gecsemáné kertbe s ha a fáradtságtól elbágyadva a földön pihenünk reánk szói: Nem virraszthattok velem egy óráig?

Amikor minden gondolatunkat élettervek kimunkálása foglalja le és a kincs gyűjtés minden tervünk, figyelmeztetve mondja: Add el minden vagyionodat és kövess engem! Amikor követ lát kezünkben, melyet

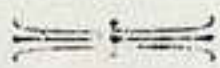
ellenségre sujtani akarunk, megfogja kezünket: Az dobja reá az első követ aki bűn nélkül való!

35

Ezek mellett is hangoztatjuk: Mindig Jézussal!

A Golgothán érettünk imádkozik, az Olajfák hegyéről nekünk izen. — E gyermek ha mindig Jézussal lesz, boldog lesz élete!

Igy neveljétek!

A legszebb mosoly,

A földön csak egy mosoly van: az ártatlan gyermek mosolya! — (R. T.)

Sokszor úgy találom, hogy a legszebb mosolyt akkor látom, mikor kora reggel szembe nézek a feljövő nap világitó fényével, mikor az első sugár rákacag a hegyek ormára. Az a legszebb mosoly, mely ott ül a virág szirmán, örömén annak, hogy megszabadult az éj ijesztő sötétjétől. A rózsza kinyitja szirmát s kelyhét kitarja a napsugár szerelmes csókjára. — Szép az a mosoly mellyel a fiatal szembe néz azzal kinek az első csokrot adta. Szép a nyár első mosolya, mely ott játszik a buzavirág s piros pipacs szirmán, — szép mint a férfi ajkán a mosoly, mely beteljesült vágy után rajzolódik reá.

Szép az öreg ajk mosolya, mely régi emlékek után járva megnyugtatón pihenteti az ajkat. Olyan ez a mosolygás mint az új hold fénye az éjszakában, nap-pali világosság után. És e mosolyokat mikor a költő mind végig nézi s végig élvezi, akkor úgy találja, hogy csak egy mosoly van a földön, az ártatlan gyermek mosolya.

Ezt a mosolyt nézem, ebbe gyönyörködöm s közben gondolkozom, vajjon miért tűnik el olykor-olykor

ez a vidámság arról az ajkról, melynek leg-
szebb disze ez.

37

Soha szebb képet nem festettek a festők
mint azt, mely Jézust mutatja az édes anya
karjai között. —

És még sem tudták soha elég szépen megfesteni.
Nem ömlött eléggé bele az anyalélke a gyermek lelké-
be, — nem volt elég szép és kifejező a mosoly az
anya ajkán és a gyermek finom metszésű ajakán. —
Legnehezebb a lélek belső hangulat változását vissza-
adni vásznon, mennyire nehezebb hát egy olyan mo-
solyt megértően kifesteni, mely még nem mutatja a lé-
lek öntudatos megmozdulását és nem annak egyenes ki-
fejezője. — E képnél sok festő elbukott és még nem
festették meg a legszebbet.

E mosoly szépségét csak az anya látja s a költő
tud róla beszélni. — Vétek e mosolyt megzavarni, vé-
tek elhomályosítani. Megszokottá sohasem lesz és ha
eltűnik egyszer, minden gondunk, fáradságunk, újból
visszavarázsolni régi helyére. A szülőre fájdalmasabb
semmi sincs, mint nézni tehetetlenül az eltűnt mosolyok
elsápadt helyét.

Ködbe borult éjszakák álmatlan óráiban, mikor
„meg nem aludt álmok lebegnek a hajlék belsejében“
(Sz. D.) hányszor lestük visszaszívott lélekzettel a láz-
tól pirult arcot, az elhalványult ajkat, vajjon mikor
jelenik már meg rajta az első mosoly, mely visszahoz-
za a mi életkedvünket is.

Fáj mikor eltűnik az ajkról a mosoly. De nem-
csak akkor lesz oda, mikor betegség kinozza a pará-
nyi testet, hanem mikor az élet kezdi mutogatni ijesztő
képeit. — Mikor az ablakon benéz egy rongyos ruhájú
koldus s különös hangon alamizsnát koldul és a gyer-

mek sirva menekül előle. — Honnan tudja ő még, hogy ez is egyik embertársunk, kit mellénk ad az Isten, hogy könnyörületességre tanítson.

Eltűnik a mosoly, mikor szigorú fegyelem alá veszi az iskola. Honnan tudja ő még, hogy korlátok kötött kell élnünk, mert különben elvész az emberi érték. — Eztűnik e mosoly az élet csapásaira, mikor százkaru polip birkózik vele, mikor össze omlanak legszebb reményei, — honnan tudja a gyermek, hogy az élet így gyalulja be az embert.

Eltűnik akkor, mikor valaki nem fogadja el a félelme nyújtott virágot, mikor a nappal nem valósítja meg az éjszakának álmát. — Eztűnik e mosoly, mert egyszer eltörlik a játékszer, mely annyiszor hangos kacagást váltott ki belőle. — Hogyne lehetne sirni az összetört játékszerek mellett, mikor ezek roncsai közt oly gunyosan kacag az élet. — Minden darabjára egy-egy könnycsepp hull és minden könnycseppel egy-egy édes álmot törölődik le a valóság rideg vásznáról.

Minden eltűnt gyermek mosoly egy-egy barázdát von az apa homlokára, az anya szívére. Ne csodálkozzunk ha sok a barázda homlokunkon, mert igen sok körülöttünk az összetört játékszer. — Darabjait egyé tenni nincsen türelmünk már, az élettől összetépett mosolyt — egybefűzni nem tehetjük már.

Szülő előtt mindig kedves gyermekének mosolya még akkor is, ha már ő is gyermeke mosolyában gyönyörködik. — Amilyen boldogan nézzük az első mosolyt a bölcsőben csendesen alvó ajkain, ép' oly boldogan nézzük akkor, mikor mint meglett ember látogatásunkra siet. Mert ő akkor is a mi gyermekünk. — Mindent elfelejtünk csak ezt a mosolyt nem. Elfeledjük

ha megbánt a gyermek, el ha durva, engedetlen, — el ha sirva állottunk beteg ágya mellett, el ha hangos volt, jó kedvű, vidám, csak azt az első mosolyt elfeledni nem tudjuk soha. — És itt van a szülői aggodalom: vajjon ők emlékezni fognak-e a mi mosolyunkra? Mi csak ezt kívánjuk tőlük egyebet semmit.

Neveljétek úgy e gyermeket, hogy az apa és anya mosolyát soha el ne felejtse. — A szülői és gyermeki mosoly összefolyásánál elcsattanó csóknál nyilik fel a boldogság ajtaja.

Egyéb boldogságunk úgy sincs az életben, legalább ez legyen állandó.

